

(21) (69)

86

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. generała broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~

Egz. Nr 1

Płk dypl. Edward WODYK

LUZOWANIE PUŁKU I DYWIZJI

Wykład

42480

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Katedra Sztabu Zbiornic Specjalnych
Nr ewid.

WARSZAWA

LISTOPAD

1977

(21) (69)

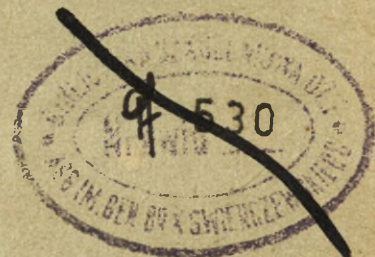
86

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. generała broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~
Egz. Nr 1

Płk dypl. Edward WODYK

LUZOWANIE PUŁKU I DYWIZJI

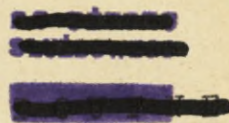
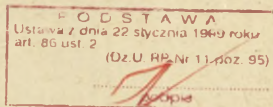
Wykład

42480
BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
w/w Biłata zbiorów specjalnych
Nr ewid.

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im.gen.broni K.Swierczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGOLNEJ

JAWNE

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

Egz. nr 1.

płk dypl. Edward W O D Y K

" LUZOWANIE PUŁKU I DYWIZJI "

/ wykład /

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Batalu zbiorów specjalnych
Nr ewid. **42480**

WARSZAWA

LISTOPAD

1977 r.

- -

Temat: "Luzowanie pułku i dywizji"

Zagadnienia

Wstęp

I. Określenia i definicje luzowania

II. Sposoby i organizacja luzowania

III. Prowadzenie luzowania

Zakończenie

Czas - 45'

Metoda - wykład

W S T E P :

Broń jądrowa dokonała rewolucji w dziedzinie teorii i praktyki prowadzenia działań poczynając od szczebli najwyższych a na taktycznych kończąc równocześnie preferowała szczególnie w swej początkowej fazie, pewne dziedziny nauk wojskowych i rodzaje działań.

Niektóre przez dość długi okres pozostawały w cieniu - tak było z obroną - lub pewne ich nieraz istotne elementy do których można zaliczyć właśnie luzowanie.

Od końca lat 50-tych do chwili obecnej tak w wojskach jak również i w ASG niewiele tym zagadnieniom poświęcono czasu wychodząc z założenia, że podstawową metodą przejścia do natarcia będzie natarcie z marszu z rejonów położonych w głębi a więc luzowanie zbędne. Było to słuszne gdyż rejonny te pozostawały poza zasięgiem taktycznych środków przenoszenia broni jądrowej przeciwnika. Obecnie gdy przeciwnik wprowadził na szczebel taktyczny pociski typu "Sergent" i "Lane" to odległość 60 km jest w ich zasięgu a korzyści, które dawała ta metoda zmniejszyły się. W tej sytuacji pomimo, że podstawowym jest dalej natarcie z rejonu położonego w głębi wydaje się, że częściej niż poprzednio będziemy sięgać do innych metod a więc i natarcia z rejonów położonych w bezpośredniej styczności gdzie już w większości wypadków trudno się obyć przynajmniej bez częściowego luzowania. Konieczność między innymi będzie wynikała z potrzeby przegrupowania sił i środków dla stworzenia przewagi na określonym kierunku.

I. Określenia i definicje luzowania.

Obowiązujące regulaminy i podręczniki zarówno wydawnictwa MON jak i ASG ledwie wspominają o luzowaniu nie mówiąc nic o definicji i zasadach ani na czym polega luzowanie. Pozwólcie więc, że zanim zaczniemy mówić o luzowaniu pułku i dywizji spróbujemy określić jego definicję. Żeby była ona jednak w miarę adekwatna najpierw rozpatrzmy sobie: czemu ma ona służyć a więc określić cele luzowania i na czym będzie ono polegało.

- A. Ogólnie biorąc celem luzowania będzie : stworzenie najbardziej korzystnego ugrupowania lub usytuowania sił i środków dla realizacji zamiaru dowódcy.

Natomiast rozpatrując szczegółowiej z nawiązaniem do możliwych sytuacji, celem luzowania może być.

1. Zmiana ugrupowania bojowego.
2. Polepszenie stosunku sił lub uzyskanie przewagi na określonym kierunku.
3. Odtworzenie drugiego rzutu lub odvodu /odwodów/.
4. Przegrupowanie sił na inny kierunek lub do wykonania innego zadania.
5. Zamiana wojsk w określonym rejonie dla przeprowadzenia zabiegów specjalnych lub gdy stopień napromieniowania stanu osobowego przekroczył dopuszczalne normy.
6. Zamiana sił które utraciły zdolność bojową, lub silnie obezwładnionych /szczególnie bronią jądrową/
7. Zamiana sił wyczerpanych w walce.

B. Na czym więc będzie polegało luzowanie ?

Słownik języka polskiego określa:

- "luzować - zastępować, zmieniać kogo";
- "luzować się - zastępować się wzajemnie".

Wynika z tego, że luzowanie będzie polegało na zastępowaniu jednych sił i środków innymi w sytuacjach uwarunkowanych przed chwilą wymienionymi celami.

Możemy więc przejść do określenia definicji luzowania.

MEW określa:

"Luzowanie - "zastępowanie w walce jednych oddziałów/żołnierzy/ przez drugie".

Wydaje się, że tak sformułowane pojęcie luzowania nie ujmuje wszystkich możliwości gdyż luzować możemy siły nie koniecznie będące w walce /np. ZT w obronie wybrzeża w związku z istniejącym zagrożeniem przez siły desantu morskiego przeciwnika zluzowany przez inne siły mniejsze /słabsze/ np. terytorialne gdy zagrożenie się zmniejszyło - a zaistniała konieczność /celowość/ zużycia powyższego ZT do innych działań - może być odwrotnie gdy się zwiększyło a w obronie były słabsze siły i zluzował je ZT.

Biorąc więc pod uwagę rozpatrywane cele i możliwe sytuacje w jakich może następować luzowanie można by go zdefiniować następująco:

"luzowanie jest to zastępowanie jednych sił i środków drugimi, dla wykonania określonego zadania w zaistniałej sytuacji bojowej."

- Krótkie uzasadnienie tak sformułowanej definicji.

II. Warunki i sposoby oraz organizacja luzowania.

A. Warunki i sposoby luzowania.

Luzowanie będzie najczęściej stosowane podczas przechodzenia z obrony do natarcia lub z natarcia do obrony w warunkach bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem w szczególności gdy oddział /ZT/ posiada ugrupowanie jednorzutowe. Zazwyczaj będzie się to odbywało w ramach jednego ZT lub oddziału a czasami przy współudziale części sił sąsiada.

Kolejna konieczność luzowania wyniknie gdy podchodzące siły z głębi zamierzają przejść do natarcia z rejonów położonych w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem. Ten sposób natarcia, w którym jak widać luzowanie odgrywa bardzo istotną rolę, był zasadniczym w okresie drugiej wojny światowej i tak np. 1 DP im. T. Kościuszki wchodząc do walki pod Lenino, w dn. 9.10 ześrodkowała się w odł. 15-25 km od linii frontu skąd w nocy z 10 na 11 najpierw 1/lpp zluzowała siły radzieckie w całym pasie natarcia dywizji a dopiero w nocy na 12 wprowadziła kolejne siły.

Również 2A WP nad Nysą Łużycką po uprzednim wykonaniu 150 km marszu nim weszła do bitwy zluzowała oddziały 13AR na 30 km odcinku. Każdorazowo więc sposób luzowania będzie zależał od rodzaju aktualnie prowadzonych i zamierzonych działań luzującego ZT /oddziału/ oraz jego ugrupowania i rozmieszczenia sił i środków w stosunku do sił luzowanych.

Mając powyższe na uwadze można wyróżnić następujące warunki i sposoby luzowania:

1. Gdy dywizja /pułk/ podchodząca z głębi przechodzi do natarcia zajmując całością sił rejon położony w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem i luzuje znajdujące się tam pododdziały.

2. W sytuacji jak poprzednia luzowanie jednak prowadzi się tylko siłami przewidzianymi do wykonania uderzenia w pierwszym rzucie oraz tymi, które są niezbędne dla zabezpieczenia ich działania w początkowej fazie natarcia. Pozostałe siły przebywają w rejonie wyjściowym lub wzdłuż tras marszu wyprowadzających na ich kierunek działania i rozpoczynają przesunięcie z takim wyliczeniem by w momencie ataku być na określonej odległości /rubieży/ przewidzianej dla danego elementu ugrupowania.

W obydwu wypadkach sposób luzowania będzie podobny, prowadzone będzie ~~większymi~~ siłami sił mniejszych przeważnie dofrontowo i w całym pasie jednocześnie.

3. Gdy dywizja będąc w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem dla uzyskania odpowiedniej przewagi na określonym odcinku natarcia /przełamania/ aby stworzyć odpowiednie zgrupowanie uderzeniowe wyprowadza część swych sił /jeden lub dwa pułki/ z kierunku pasywnego poprzez poszerzenie odcinków pułków pozostających, dokonując luzowania ~~siłami~~ **tychże pułków**.

W powyższym wypadku mniejsze siły luzować będą większe a luzowanie odbywać się będzie wzdłuż frontu w całym pasie lub częściami i przeważnie od jednego skrzydła do drugiego.

4. Podobnie może wyglądać luzowanie podczas przechodzenia z natarcia do obrony i konieczności wyprowadzenia części sił z bezpośredniej styczności dla odtworzenia drugiego rzutu /odwołu/.

5. Inaczej będzie wyglądać luzowanie sił równorzędnych organizacyjnie np.: pułk ~~będący~~ w drugim rzucie luzuje pułk pierwszego rzutu. Najczęściej można się z tym spotkać w warunkach przechodzenia lub prowadzenia obrony /np.: pcz będący w I rzucie i

bardziej przydatny do wykonywania kontrataków luzowany przez pz, lub inny pułk I rzutu silnie obezwładniony albo wyczerpany długotrwałą walką itd/.

Wyróżnienie tego sposobu luzowania wynika nie tylko z samej techniki zajmowania rejonu luzowania co z jego organizacyjnych przedsięwzięć. Może w całości lub częściowo kontynuować jego zadanie jak również w niektórych wypadkach prowadzić dalsze działania wg decyzji poprzednika.

2. Organizacja luzowania

Organizacja luzowania w większości wypadków nie będzie aktem samodzielnym lecz jednym z elementów organizacji kolejnego działania np.: przejścia do natarcia lub obrony. Stąd też decyzja do luzowania, zadania dla podwładnych i td. będą przeważnie tylko elementami decyzji podjętej w związku z kolejnym zadaniem.

W organizacji luzowania możemy wyodrębnić:

- podjęcie decyzji na luzowanie;
- postawienie zadań ~~bojowych~~;
- organizację współdziałania;
- organizację zabezpieczenia luzowania;
- organizację dowodzenia na okres luzowania.

Podczas podejmowania decyzji, do najważniejszych zagadnień, które powinien ustalić dowódca należy:

a. W analizie zadania:

- rola i wpływ luzowania na realizację zamiaru przełożonego i wykonanie własnego zadania;
- wpływ przedsięwzięć przełożonego na dokonanie luzowania;

- określenie sposobu luzowania i terminów;
- określenie głównego rejonu luzowania /kierunku/ a przy podejściu z głębi może być kierunek i rejon.

b. Podczas oceny położenia:

- określić jakie siły i środki ogniowe npla /ich rozmieszczenie/ stwarzają największe zagrożenie podczas luzowania i sposób jego likwidacji /np.: jego artyleria, możliwość przeciwdziałania odwodów szereg. czołgów, ppanc poc.kierowanych, stacje radiolokacyjne i td./;
- jakimi siłami, w jakiej kolejności i kogo luzować;
- kto, kiedy i jakie zajmuje rejonu i przekracza określone rubieże oraz sposób ich zajmowania:
 - rejon wyjściowy /40-60/;
 - drogi marszu do rejonu luzowania;
 - rejonu luzowania pułków /batalionów/ i pozostałych elementów ugrupowania lub rejonu ich rozmieszczenia gdy nie zachodzi konieczność luzowania;
 - rejonu wyczekiwania dla czołgów /6-8/km/;
 - rubieże spieszenia piechoty;
 - rejonu zbiórki, czas i drogi odejścia sił luzowanych;
 - jakie obiekty /ważne dla szczebla luzującego/ w jakim czasie przez kogo i komu winny zostać przekazane szczególnie wszelkiego rodzaju zapory o działaniu wybuchowym, tamy, jałzy i mosty, których wysadzenie mogłoby paraliżować lub stwarzać trudne warunki dla ruchu i zaopatrywania wojsk a także inne budowle mające ważne znaczenie.

ç. Rekonesans jest ważnym elementem organizacji luzowania, pozwala na dokładne sprecyzowanie i umiejscowienie w terenie poszczególnych elementów decyzji.

Prowadzi się go na ogólnych zasadach i w ramach rekonesansu związanego z przyszłymi działaniami.

Oprócz niezbędnych oficerów sztabu koniecznym jest wzięcie w rekonesansie udziału przez dowódcę wojsk luzujących jak również luzowanych w obrębie ich rejonów działania /luzowania/.

Dowódcy wojsk luzowanych podczas rekonesansu mogą zapoznać uczestników z najważniejszymi elementami dotyczącymi warunków terenowych, dotychczasowego systemu ognia własnego i npla, orientować o istnieniu ważnych obiektów mających wpływ na prowadzenie działań.

- d. Zadania do luzowania dowódca dywizji /pułku/ może postawić w trakcie lub po zakończeniu rekonesansu a także w rozkazie bojowym podając: sposób luzowania, kto, kogo, kiedy w jakiej kolejności i w jakim rejonie luzuje, drogi dojścia oraz organizacja regulacji ruchu i służby porządkowo-ochronnej.

Jeśli oprócz zadań /rozkazu bojowego/ wydaje się podwładnym zarządzenie o luzowaniu oraz omawia współdziałanie i wytyczne do organizacji zabezpieczenia luzowania to w nich może być zawarta część powyższych danych jak np.: organizacja ruchu i służby porządkowo-ochronnej, kalkulacje czasowe a pominięte w zadaniach /rozkazie bojowym/.

- e. Podczas omówienia współdziałania jednymi z ważniejszych zagadnień jest omówienie sposobu i czasowego zgrania czynności oddziałów /pododdziałów/ luzujących, luzowanych i zabezpieczających tok luzowania, tak w zakresie samego luzowania jak i na wypadek nieprzewidzianych działań przeciwnika.

f. Organizacja zabezpieczenia luzowania prowadzona jest w ramach ogólnego zabezpieczenia działań i obejmuje te same elementy z tym, że na szczególną uwagę zasługuje tu maskowanie w szerszym pojęciu na usługach, którego, może się znaleźć większość pozostałych elementów zabezpieczenia bojowego z przeciwdziałaniem radioelektronicznym na czele a w ~~tych~~^{obecnych} warunkach staje się ono nieodłącznym atrybutem luzowania.

III. Prowadzenie luzowania

W podręczniku "Działania bojowe pułku" możemy na temat prowadzenia luzowania przeczytać: "Pułk /należy rozumieć, że i dywizja/ podchodzący z głębi, który nie rozpoczyna ataku z marszu luzuje pododdziały będące w styczności z przeciwnikiem. Jego pododdziały zmechanizowane przed zbliżeniem się do rubieży obserwowanej przez nieprzyjaciela najczęściej spieszą się i następnie wychodzą na rubież ataku. Transportery opancerzone rozmieszcza się z tyłu na kierunku ich działań. Pododdziały czołgów zajmują rejony wyczekiwania w odległości 6-8 km od przedniego skraju przeciwnika. Zasadnicze przedsięwzięcia poprzedzające natarcie realizuje się najczęściej w nocy lub w warunkach ograniczonej widoczności".

Natomiast podręcznik "Taktyka ogólna" podaje jedynie, że: "luzowanie wojsk będących w obronie i zajmowanie podstawy wyjściowej do natarcia przeprowadza się w ciągu kilku nocy i w ustalonej kolejności".

Oczywiście drugi wariant podany przeze mnie ze względów organizacyjnych jest dość wygodny ale równocześnie rzadko możliwy do zastosowania gdyż właśnie czasu na organizację zazwyczaj będzie b.mało.

1. Jak więc można prowadzić luzowanie ?

Spróbujmy rozpatrzeć pierwszy ze sposobów, o którym wspomina również podręcznik "Działania bojowe pułku".

W tym wypadku siły podchodzące z głębi i przeznaczone do luzowania powinny posiadać możliwość zajęcia rejonu wyjściowego najlepiej w noc poprzedzającą luzowanie co stwarza dogodne warunki dla odtworzenia gotowości i organizacji luzowania.

Najwcześniej winny wyruszyć pododdziały artylerii /na 4-5 godzin/ przewidziane do zabezpieczenia luzowania. Korzystniej jest jednak aby tą funkcję mogła spełnić artyleria "luzowanego".

Następnie na ok. 2 godziny przed wyruszeniem z rejonu wyjściowego pozostałe pododdziały przewidziane do zabezpieczenia i osłony luzowania jak np.: regulacje ruchu, służba porządkowo-ochronna, artyleria plot, oddziały zabezpieczenia ruchu, techniczne i td. W określonym czasie i kolejności wyruszą pierwszorzutowe /oddziały/ pododdziały zgodnie z zasadą przyjętą w podręczniku. Pododdziały przeciwdziałania radioelektronicznego podporządkowane lub działające na korzyść dywizji przystępują do osłony luzowania.

Artyleria "luzowanego" a w wypadku niemożliwości wydzielone pododdziały własnej przystępują do niszczenia stacji radiolokacyjnych nieprzyjaciela.

Art w gotowości do niszczenia wykrytych środków przenoszenia BMR oraz obezwładnienia zagrażających ~~nam~~ jego odwodów.

Drugorzutowe oddziały /pododdziały i odwody specjalne przesuwają się w określonym czasie i odległościach i zajmują nakazane rejonny.

W odległości 2-3 km od przedniego skraju pododdziały luzujące spieszą się i przez wyznaczonych przewodników po jednym na pluton wprowadzani są w swoje rejonny /odcinki/ dokonując luzowania.

Czołgi pozostają w rejonach wyczekiwania /6-8 km/ BWP i transportery w rejonie rubieży spieszenia w ukryciu za swoimi pododdziałami dołączając do nich w okresie ogniowego przygotowania ataku lub po rozpoczęciu ataku.

W wypadku zaistnienia dogodnych warunków terenowych a przede wszystkim maskowania zarówno przed obserwacją przeciwnika jak i słyszalnością szumu motorów, można w całości lub częściowo zajmować SO w rejonach rozmieszczenia pododdziałów pierwszorzutowych.

Pododdziały pierwszorzutowe dokonują luzowania plutonami zachodząc kolejno od skrzydła lub równocześnie na całej szerokości odcinka.

2. Prowadzenie luzowania w obronie

W pierwszej kolejności wprowadza się w rejon luzowania część własnej artylerii z takim wyliczeniem by do czasu luzowania osiągnęła gotowość do prowadzenia ognia. Następnie luzuje się pododdziały pierwszego rzutu podobnie jak w natarciu z tym, że podczas luzowania czołgów i BWP /transporterów/ dla zamaskowania szumu motorów i odwrócenia uwagi npla należy wykonać specjalnie w tym celu zaplanowane ognie artylerii, uderzenia lotnictwa a nawet wykonanie w innym miejscu uderzenia specjalnie wyznaczonym w tym celu pododdziałem wykorzystując je równocześnie dla poprawienia położenia lub zniszczenia jakiegoś obiektu w rejonie przedniego skraju przeciwnika.

W następnej kolejności luzują pododdziały drugiego rzutu, artyleria i odwody specjalne jeśli nie były przewidziane do zabezpieczenia luzowania.

Jeśli przed przednim skrajem obrony znajduje się pozycja przednia lub ubezpieczeń bojowych wówczas luzujący w pierwszej kolejności wzmacnia ją swoimi pododdziałami a luzowanie jej odbywa się w ostatniej kolejności.

Czołgi rozmieszczone na przednim skraju jako nieruchome punkty ogniowe należy luzować pojedynczymi wozami natomiast rozmieszczone w rejonie drugiego rzutu batalionu plutonami a głębiej nawet kompaniami.

Gdy luzowanie odbywa się w ramach tego samego pułku a nawet dywizji czołgi rozmieszczone na przednim skraju jako nieruchome punkty ogniowe celowym jest podporządkowywać pododdziałom ~~lic~~ **z**ującym.

W przypadku luzowania oddziału wyczerpanego długotrwałą walką może istnieć celowość luzowania bez wyciągania ciężkiego sprzętu a tylko zmiany załóg i uzupełnienia zaopatrzenia.

Za organizację przyjęcia i zapoznanie poszczególnych dowódców z planem rozmieszczenia zapór o działaniu wybuchowym na ich kierunkach odpowiedzialny jest szef saperów pułku natomiast innych zapór dowódcy batalionów.

Zakończenie

Przedstawione przeze mnie problemy luzowania nie wyczerpują tej tematyki, nie mniej już na tej podstawie można stwierdzić, że jest to trudne i bardzo skomplikowane zagadnienie wymagające doskonałej organizacji, rozsądnego a ~~przy tym~~ ⁱ szczegółowego zaplanowania i bardzo dokładnej realizacji planu a przy tym wszechstronnego zabezpieczenia.

Mam nadzieję, że uzyskane dziś wiadomości na omawiany temat posłużą Wam do dalszych przemyśleń i zachęcą do gruntowniejszego poznania tematu, szczególnie w oparciu o materiały historyczno-beletrystyczne z okresu drugiej wojny i publikacje w naszych periodykach gdyż innych materiałów faktycznie nie ma.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

Wydrukowano w 5 egz.

Egz. nr 1 - 5 - Bibl. Tajna

Wyk. płk WODYK

*** Druk. T.K.**

Nr masz. Pf48/77/K-12

Bibliografia

1. Tymczasowy regulamin walki broni połączonych cz.I wydanie II
MON - Szt.Gen. 4/47 1947 r.
2. Regulamin Walki Sił Zbrojnych PRL /dywizja-pułk/ 1964 r.
str. 138.
3. Podręcznik - Taktyka Ogólna, MON 1968 r. str. 166.
4. Działanie bojowe pułku - podręcznik 1974 r. str.39.
5. Zbiór prac akademii ASG Warszawa 1971 r.
6. PWL nr 11/73 - Wontrucki Z. "Luzowanie".
7. MEW, MON Warszawa 1970 s.220.
8. Polski czyn zbrojny w II wojnie światowej W-wa 1973 str.60,
774-775.
9. K.Rokossowski, "Żołnierski obowiązek" MON Warszawa 1973 s.461.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

~~1742/80~~
BIBLIOTEKA SPECJALNA ASG WP
Archiwum Detalu Biurów Specjalnych
Nr ewid. _____

~~9/530~~
Circular stamp with the number 530 and some illegible text around the perimeter.